

ایچینده کیلر:

- ۲ . دریاچه اورمیہ کماکان در حال مرگ
- ۳ . آذربایجان تورکجه سی
- ۴ . حقوق قومیت ها در قانون اساسی
- ۵ . بایاتی فالی
- ۶ . بنیاد افشار
- ۸ . مهاجرت
- ۹ . جایگاه زن در ادبیات آذربایجان

میر ائلده اوبادا هر نغمه بیر قیزیل گول
سسیزک خوش گؤردوک عزیزلریم
سسیزک گؤزدو گؤزله ریم
دونیانین ان خوشبختی یم منیم عزیزلریم

اولو تانری نین آدیلا گیریشینیز قوتلو (۹۲ گیریش لری)

اورکدن قویان سئوگی دولو سلام لاریمیزی
یوردودا چتینلیک لرله اوزه-اوزه دیر. بو چتینلیک لر
یئنی گیریش اؤیرنجی لرینه گؤندریریک.گیریشینیز
قوتلو اولسون.

توپلومون هر بیر اؤرگود و اورقانی کیمی، بیلیم
یوردودا چتینلیک لرله اوزه-اوزه دیر. بو چتینلیک لر
بیزیم ان بؤیوک یولداشیمیزدیر، نییه کی بونلارلا
قارشیشلاماق بیزی گوجلندیریر. "چتینلیک لر
ایچینده دوشرجه (فرصت) لر یاتار". بو اتالار
سؤزونو اونوتماق. اوموروق یاشامین بو پارلاق
چاغیندا، چالیشقانلیقلا چتینلیک لری گئری
بوراخیب، باش اوچالیقلا بو بؤلومو بیتیره سینیز.

اوخول ایله بیلیم یوردونون اؤنملی بیر آیریمی
وار. اودا بوردا بیلگی یاریشندان باشقا،
چشیتلی(مختلف) دوشونجه لرله یاناشماقدیر.
بونلارین هر بیریمی، اؤزل توپلومسال چاتلاغیندان
باش توتور. اینسانین گله جه بی اونون دوشونجه
سیندن تۇرنمیش، هابئله اینسانا یول گؤسترن،
دوشونجه دیر. بوگون چیخدیغیمیز هر بیر پیله،
یارینکی یاشامیمیزین تملی دیر. یول بیزی
آپاردیغی یئره بوخ؛ یول اولمایان یئره گئدیپ ایز
بوراخماغا چالیشمالیییق.

چالیشاق اچیق باخیش، آنجاق تعصب سوز بیر
اورکله، بو دوشونجه لرین ان اوستونونه یاناشاق.
بیزده، سیز کیمی "اوزون گونشه چئویرن اینسان
کؤلگه گؤرمز" دئییه اینانیریق.
و سونوندا اولو تانریدان یاشامیمیزین هر بیر
آشامیندا (مرحله سینده)، سیزلره: گولر اوزه، آیدین
گونلر و باش اوچالیغی دیله بیریک.

دنیزلر باییمی اورک سئوینجی،
سیزین گیریشینیزه گؤره.

دنیز درگیسی نین باش بازار
کمال مردان اربط

سوسوزام سوسوز

اولدوردومنه بودوز

بهره برداری از آرتمیای دریاچه سالیانه می توانست
بیش از چهار میلیارد دلار ارز وارد کشور کند. خشک
شدن دریاچه این فرصت طلایی برای شکوفایی اقتصاد
منطقه را نیز بر باد می دهد.

۲

جایگاه زن در ادبیات آذربایجان:

"سارای" که قهرمان بانوی یکی از معروفترین
شعرهای تورکی حکیم ابوالقاسم نباتی اشتیینی است،
در راه عشق، عفت و پیمانش خود را به آریاچای می
اندازد تا برای همیشه در سوز و سازهای عاشیقی غم
افزاترین ترانه تورکی آذربایجانی باشد (آپاردی سنل لر
سارای)...

۹

دریاچه اورمیه کماکان در حال مرگ

در دوران ریاست جمهوری علی اکبر هاشمی رفسنجانی که دوران سازندگی نام گرفت، دولت با نام توسعه کشاورزی بر روی تمامی رودخانه های حوضه آبریز دریاچه اورمیه طرح سد سازی پیاده کرد؛ و این طرح ها بر خلاف طرح های عمرانی و صنعتی با سرعت غیر قابل باوری در دولت های بعدی اجرایی شدند و توسعه یافتند. این تصمیم بدون در نظر گرفتن عواقب ویرانگر آن وسیله عوام فریبی برخی مسئولین گردید. علاوه بر صرف بی حساب و کتاب بودجه عمومی، پس از احداث سد نیز آب پشت سد به کشاورزان فروخته می شود. به جای ایجاد صنعت و به تبع آن اشتغال مدرن، مراتع به زمین های زراعی تبدیل شده و مساحت زیر کشت در استان آذربایجان غربی دو برابر گردید. تنها چیزی که در این میان مد نظر قرار نگرفته، حداکثر پتانسیل طبیعی کشاورزی منطقه با توجه ویژه به حفظ محیط زیست و استفاده بهینه از آب های در دسترس با به کارگیری تکنولوژی روز است.

سه میلیارد متر مکعب حق آبه دریاچه به کشت چغندر و ایجاد باغ و ویلا اختصاص داده شده، بدون آن که هزینه و سود حاصل از آن بررسی شود. حتی با کشت گندم در این مزارع، فاجعه چنین عظیم نمی شد. مزرعه گندم با سه بار آبیاری به برداشت می رسد درحالی که مزرعه چغندر هر هفته باید آبیاری شود یعنی مصرف آب مزرعه چغندر هشت برابر مزرعه گندم است؛ به این ترتیب ده ها لیتر آب برای تولید پنجاه گرم قند از چغندر مصرف می شود.

حال اگر موضوع توسعه کشاورزی باشد؛ به چه دلیل و منطقی بیش از ۸۰ درصد آبیاری در این مناطق به صورت سنتی می باشد!!! و چرا هیچ طرحی برای مصرف بهینه آب ذخیره شده در پشت سدها اجرا نمی شود؟ اینها سوالاتی است که برای پاسخ به آن ها مسئولان باید به جای عوام فریبی، نگاهی به ضعف مدیریتی خود که دود آن به چشم مردم آذربایجان می رود، بیندازند.

برخی مسئولان و رسانه ها سعی در تلقین این نکته داشته اند که عامل اصلی خشک شدن دریاچه خشکسالی بوده است ولی طبق آمار رسمی وزارت نیرو به دلیل احداث سدها مقدار آب واریزی به دریاچه صفر می باشد، از طرفی این دریاچه دارای قدمت زمین شناسی طولانی می باشد و طی دوران زمین شناسی در این منطقه شرایط بیابانی تیز حکمفرما بوده، اما دریاچه همواره به حیات خود ادامه داده است، یعنی یکی از ویژگی های مهم این دریاچه دائمی بودن است.

علت اصلی خشک شدن دریاچه اورمیه احداث سی و پنج سد بر روی رودخانه هایی است که حیات دریاچه را تضمین می کردند. مضرات ایجاد سد در دنیا سالها است اثبات شده و احداث سد فقط بر روی رودخانه هایی تجویز می شود که پی در پی طغیان کرده و خسارت به بار می آورند. امروزه نهضت های مترقی دفاع از طبیعت و علیه سدسازی در بیشتر کشورهای پیشرفته وجود دارد.

دیگر علت خشک شدن دریاچه اورمیه، حفر چاه های عمیق است. مسئولان محلی بدون توجه به اکوسیستم منطقه، به بهانه بالا بردن سطح زیر کشت، مجوز حفر چاه عمیق صادر می کنند. امروز چاه ها در یکصد و بیست متری به آب می رسند در حالی که چند سال پیش در شش یا هفت متری هم به آب می رسیدند. هزاران چاه عمیق درحوزه آبخیز دریاچه اورمیه حفر شده و سبب خالی شدن آب سفره های زیرزمینی گشته است. بخشی از آب دریا از طریق چشمه های زیر دریاچه تامین می شد؛ اکنون نه تنها این چشمه ها آب به دریا نمی آورند بلکه آب شور دریاچه از طریق همین مجاری به چاه ها رفته و آن ها را شور می کند. استفاده روستاییان از این آب ها برای آبیاری سبب تبدیل مزارع به شوره زار می شود. چاه های کم عمق و نیمه عمیق، چشمه ها و قنات ها خشک شده اند. در جنوب شرقی دریاچه باغات و مزارع بیش از چهل روستا از بین رفته و بسیاری از مردم مجبور به مهاجرت شده اند.

در حال حاضر عاجل ترین کار برای نجات دریاچه رهاسازی آب پشت سد ها است. آوردن آب از رودخانه های دیگر می تواند (در صورت عملی بودن) برنامه دراز مدت باشد. شاید هم اصلا احتیاجی به آن نباشد زیرا دریاچه اورمیه خود منبع تغذیه دارد و طی هزاران سال با این منابع، شاداب مانده بود. در سال های آینده با تغییر سیستم آبیاری از غرقابی فعلی به آبیاری بارانی و قطره ای، هشتاد درصد در مصرف آب صرفه جویی می شود و ضمن احیای دریاچه، راندمان تولیدات کشاورزی افزایش می یابد.

مسئولین و مدیران دولتی که در ایجاد این فاجعه زیست محیطی مقصر هستند در تبلیغات روزمره خود علت خشک شدن دریاچه اورمیه را تغییرات جوی و خشکسالی معرفی می کردند و این امر چیزی جز عوام فریبی نمی تواند باشد؛ زیرا در سال های اخیر میزان بارندگی زیاد بوده و شاهد خشکسالی نبوده ایم. از دیگر سو، در فاصله عرضی یکصد و پنجاه کیلومتری دریاچه اورمیه دریاچه وان ترکیه با شرایط اقلیمی مشابه قرار گرفته که در حال حاضر سطح آب آن، حالت طبیعی خود را حفظ کرده است. اگر شرایط اقلیمی علت خشک شدن دریاچه بود، می بایست دریاچه وان نیز خشک می شد.

دریاچه آرال واقع در آسیای مرکزی که در زمان انحلال اتحاد شوروی خشک شده بود، طی پنج سال گذشته با کمک سازمان ملل متحد، نیمه شمالی آن احیا شده و حیات به منطقه آرال بازگشته است. خشک شدن دریاچه اورمیه فاجعه ای بسیار دردناک است و طرفداران حقوق بشر و محیط زیست که معتقد به دموکراسی و زندگی بهتر و صلح و امنیت برای انسان ها هستند نباید در مورد این مساله سکوت پیشه کنند.

اگر امروز به خواست منطقی و مدنی آذربایجانی ها توجه نشود، عواقب زیست محیطی و اجتماعی آن به آسانی قابل پیش بینی است. با خشک شدن دریاچه اورمیه بین هشت تا ده میلیارد متر مکعب نمک و املاح فلزات سنگین بر جای می ماند که با یک طوفان نمک منطقه به شوره زار تبدیل خواهد شد.

دریاچه در بعضی مناطق کیلومترها پسرفت داشته و کلیه تاسیسات توریستی و آبادی های ساحلی بلا استفاده شده اند. دامداری، زراعت، باغداری، هتلداری، کشتی رانی و بهره برداری از آرتیمیا (میگوی آب شور) که قیمت جهانی آن اکنون به کیلویی دویست دلار رسیده است غیرممکن شده است. بهره برداری از آرتیمیای دریاچه سالیانه می توانست بیش از چهار میلیارد دلار ارز وارد کشور کند. خشک شدن دریاچه این فرصت طلایی برای شکوفایی اقتصاد منطقه را نیز بر باد می دهد.

منابع:

- آمار تحقیقاتی وزارت نیرو

- مطالعات انجام شده توسط سازمان آب منطقه ای آذربایجان شرقی

آذربایجان تورکجه سی

یاسر رنجبری

آذربایجان دیلی اوغوز تورکجه سی قورویونون ایچره سل (مرکزی) و اؤنملی قوللاریندان اولاراق وارلی و زنگین بیر تورکجه دیر. بو دیل آذربایجان، ایران، دوغو آنادولو(تورکییه ده)، گورجستان و عراق تورکلی نین آنا دیلیدیر.

اوغوز قورویوندا آذربایجان تورکجه سیندن باشقا تورکییه، تورکمن، کریمه تاتار و گاگاوز (گۆک اوغوز) تورکجه لریده واردیر. تورک دیلی قاموسال (رسمی) قایناق و سایغاجلارین یازدیغینا گۆره دونیانین اوچ ان زنگین و قوراللی (قایدالی) دیللی آراسیندادیر. چوخ یترده تورکجه نین هر بیر ۲۸ دئیله له بی، وارلی و ادیبیات باخیمیندان داهای زنگین اولدوغوندا دئیله لک (لهجه) یترینه دیل سۆزجووی ایله ایشله نیلیرلر.

تورک دیلی بئش قورویو بۆلونور:
۱. اوغوز، ۲. قیپچاق، ۳. بولغار، ۴. قارلوق یوخسا کارلوق - اوغور، ۵. اوغور - اوغوز.

آذربایجان دیلی نین قورولوشوندا اوغوزدان باشقا قیپچاق و اوغور تورکجه لری نینده ائتکیسی اولموشدور، ائتاق اوغوز تورکجه سی نین ائتکیسی داهای چوخ اولدوغوندا بو دیل بوتۆلۆکلله اوغوز تورکجه سی قورویوندا یئرلشمیشدیر. آذربایجان تورکجه سی اوغوز قورویوندا اولان دیلدرن ان ایلکین و بیرینجی سی، دئمک ینددی و دوققوزونجو دوغوش (میلادی) یوز ایلیری آراسی گئنل (عموم) ائل دیلی دوروموندا قوراللاشمیشدیر (فورمالاشمیشدیر).

تورکلرین ایلک و سونراکی کۆچوشلری آذربایجان تورکجه سی نین اولوشماسیندا ائتکی بوراخیغی اوچون اؤنجه بو کۆچوشلری آشاغیدا قیساچا اولاراق یازمامیز گرکلیدیر.

تورکلرین آذربایجانا گلدیگی یئددی یوز ایل دوغوشدان اؤنجه ساکا (ساقا) یا ائسکیت لرین گلیشینله قایدیر.

سونراکی کۆچوشلر دوردونجو و بئشینجی یوز ایل هون تورکلری نین گلمه سی ایله باشلامیشدیر. بالاساغون شهری گونئی موغاندا اونلارین باشکندی ایمیش. دوغو اروپایا کۆچن اسکی بولغار، خزر، سابییر و آغاچری تورکلری آذربایجانا گلیب و بورادا یئرلشمیشدیر.

عربلرین آذربایجانا یوردوویونده بو بۆلگه نین تورکلری چوخ گۆزه چاریار ایمیش، بئله کی وهب ابن منبه "التیجان ابن هشام" ادلی کیتابیندا بوجور یازیر: «بیرگون معاویه اؤز دانیشمانی(مشاور) عبید بن ساریه دن "آذربایجان ندیر؟" دئیله سورور؛ عبید بوراسی چوخ اسکی دن تورک لرین یوردودور، دئیله یائیتلاییر(جواب لاییر).»

دوغوشون یئددی یوز ایلینده ایه تورکمن لرین بیرنجه ائلری خراسانا، اورداندا آذربایجانا گلمیشدیر. اونونجو یوز ایله "کیف" روسلاری گولندیکلرینده گونئیله ساری گلیب، خزر تورکلری ایله ساواشا قالدیلار، خزرلر بو ساواشدا یئنیلدیلر(-۹۶۵ ایل). اونلارین بیرازی گونئیله دئمک آذربایجانا گلدیلر. دوققوزونجو یوز ایلین سونلاریندا اورتا آسیادان یچنگ، اوغوز و قیپچاق تورکلری خزر دنیزی نین قوزئییندن باتی یا دوغو کۆچدوکلرینده آذربایجاندا گلیب و بورادا قالدیلار.

تورکلرین آذربایجانا و ایرانا کۆچدوکلری نین گۆزه چاریار بیر دؤنمیده سلجوق لار دؤورونده اوز وئرمیشدیر. بئله کی ملیک شاه دؤنمینده تورکمن لار آذربایجانا گلیب، گنجه، خوی، اورمو و همدان شهرلرینده اوتوراراق خوی شهری "ایرانین تورکستان" ادلاندی. اوغوزلاردان باشقا قیپچاقلاردا آذربایجانا گلمیشدیلر، قیپچاق ائلی نین اؤنملی بۆلومو خزرین قوزئییندن سووروشوب قافقازا گلدیلر. قیپچاق تورکلری نین تبریزین قورولوشوندا ائتکیسی اولموشدور.

تورکلرین کۆچوشو موغوللارین یوروشو ایله سونا جاتدی. بو قوشونون یاریدان چوخ تورک اولدوقدان، باشبوغ (سردار) لاریندا چوخو تورک ایمیش، بئله کی هولاکوخان دؤورونده ایکی میلیون تورک ایرانا گلدیلر.

ابن بطوطه و ابن فضل الله العمری دوغوشون اون دوردونجو یوز ایلینده تبریزدن گوروش ائتکیدیکلرینده بورالاری تورک دیلی دئیله یازمیشدیلار. باشقا یازیچیلار و دایرهالمعارف لر ده او تومجه دن؛ بریتانیکا، امریکانا، بروک هاوس، گرانداروس و ... آذربایجانلیلری تورک و دانیشدیقلاری دیلی تورکجه ادلاندیریرلار. هابئله آذربایجانلی شاعیرلر؛ فضولی، صابیر، نیظامی، بولوت قاراچورلو، شهریار و بیر چوخلاری، شاعرلرینده آذربایجانلا باغلی تورک و تورکی سۆزلرینی ایشلتمیشدیلر. بئله لیکله اوغوز، قیپچاق و دوغو اوغور تورکجه لری نین قارشیماسیندا آذربایجان دیلی بوتۆلۆشدی. ائتاق امیر تئیمور دؤنمی و آنادولونون تورک بۆلگه لری نین آذربایجانا گلمه سینده اوغوز تورکجه سی نین ائتکیسی آذربایجان تورکجه سینده چوخالیدی و بو دیل اوغوز قورویوندا یئرلشن بیرینجی دیل اولدو. بو زاماندا آذربایجان دیلی ایله آنادولو (تورکییه) دیلی توم اولاراق بیر- بیریندن سئچیمیردیلر. دئمک هر ایکی بۆلگه نین تورکجه سی بیر ایمیش و بو چاغلاردا یازیلان کیتاب و شاعرلر، درین باخیش اولمادان هارا تورکجه سی اولدوغو بیلینمز.

آذربایجان دیلی سورج (مدت) بوینجا باشقا تورکجه لر قارشیماسیندا (مقابلینده) چئشیتلی (مختلف) ادلارلا تائینمیشدیر؛ اوغوز تورکجه سی، سلجوق تورکجه سی(قاشغار یا خاقانی تورکجه لری قارشیماسیندا)، قیزیلباش تورکجه سی (روم و عثمانلی تورکجه لری قارشیماسیندا)، آذری تورکجه سی (آنادولو تورکجه سی قارشیماسیندا). هابئله اوزون بیر سورجده؛ تورکجه، تورکی، تورک دیلی و آذربایجان تورکجه سی ادلاری ایله تائینمیشدیر.

ایندیسه ایرانین دوغو آذربایجان، باتی آذربایجان، اردبیل، زنگان، همدان، قزوین بۆلگه لرینده توم اولاراق تورکلر یئرلشیرلر، آرتیرمالییق تورکلر یالئیز بو بۆلگه لرده دئییل بلکه بونلاردان باشقا آیری یئرلرده ده واردیلار، او تومجه دن؛ شیرازداکی قاشقایلار، گلستان تورکمن لری، قوره، بیجار، ساققیز(ساقاواز) و اونلارین دؤره سینده کی کند- کؤیلر، کرج، قوم، کرمان، خوراسان تورکلری و ...

ایراندا آذربایجان، تورکمن، قاشقایی، خراسان و خلج تورکجه لری کیمی دوزگون باخیش ایسته یین باشقا تورک دیلرینده واردیر. بو اۆلگه تورک دیلی باخیمیندان زنگین و اؤنملی بیر یئر ساییلیر. بۆیوک آلمان تورککیملیمچی "گرهارد دؤرفر" بو اۆلگه اوزرینه" ایران، تورک بیلیمچی لر اوچون هله گله جک تاپیتتیلار یئریدیر «دئییر. دئمک، آباریلیمیش یئتی و اسکی آراشدیرمالار گۆزه، ایران، تورک دیلی نین آنا قایناقلا رینداندیر و بوتون بو آراشدیرمالار، ایران بیلیم یوردلاری هابئله اوخول لاریندا تورک بیلیم(تورکولوژی) قولونون آچیلماسی نین گرکلی اولدوغونو گۆستریر.

قایناقلار:

- نگاهی به زبان و لهجه های تورکی، جواد هئیت
- تورک تاریخی، جواد هئیت

"آذربایجان" آدینین کۆک بیلیمی

"آز" نام یکی از اقوام قدیمی تورک است. طبق تحقیقات اخیر، قوم آزا/آس در سرتاسر آسیا پراکنده بوده اند و طبق برخی منابع نام قاره آسیا نیز از نام آنان اخذ شده است. کلمه "آس+ار/آز+ار" به معنی انسان آسی به صورت "آذر" در کلمه آذربایجان به چشم می خورد. همان کلمه با جا به جایی دو عنصر تشکیل دهنده آن "ر+آز/آر+آس" به کلمه "آز/آرس" که نام رود مشهور در مرز بین کشورهای ایران و جمهوری آذربایجان می باشد، تبدیل می شود. "یاقوت حموی" در البلدان این رود را «رود آذربایجان» نامیده است. دو جزء دیگر تشکیل دهنده کلمه آذربایجان عبارتند از: "بای/ئی" به معنی "امیر/غنی/شرف" و "جان" که پسوند مکان بوده و به صورت های "قان/گان" در اسامی چندین منطقه (بایلاقان، زنگان، زنگان، گوگان، توفارقان- که در سال ۱۳۱۶ و در دوره پهلوی اول به آذرشهر تغییر نام داده شد. و ...) آمده است. بدین ترتیب کلمه "آذربایجان" را می توان به صورت «محل سکونت آزا/آس ها یا موطن مردم شریف آزا/آس» معنی کرد.

حقوق قومیت ها در قانون اساسی

عزت الله قلی زاده

در روزگار کنونی مسئله این نیست که چگونه میتوان با وجود تفاوتها و اختلافات متحد شد؛ سوال اساسی این است که چگونه میتوان با حفظ تفاوتها، اتحاد ایجاد کرد، نه با حذف تفاوتها؟^۱ رایبندیرات تاگور قرن ۲۱ تفاوتها و پیشرفت هاست. به طوری که از اروپا و آفریقا گرفته تا چندین مملکت آسیا سیاست چند زبانی اجرا شده و نتایج مثبتی را به ارمغان آورده است. از روشنفکران لیبرال گرفته تا کمونیست نتایج تک زبانه بودن و تخریب روحی معنوی افراد اقرار کرده و عقایدشان را به تحریر قلم درآورده و الزامی بودن آن را لازمه بلاغت کلام و سلامت تفکر میدانند.

همان گونه که تاگور می گوید لازمه ایجاد اتحاد، حفظ تفاوتهاست نه حذف آنها. لازمه حفظ تفاوتها نیز گذاشتن احترام متقابل و به رسمیت شناختن فرهنگها و قومیتها از جانب حکومتهاست.

در اصل ۱۵ قانون اساسی آمده است که: زبان و خط رسمی و مشترک مردم ایران فارسی است. اسناد و مکاتبات و متون رسمی و کتب درسی با این زبان و خط باشد ولی استفاده از زبان محلی و قومی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس، در کنار زبان فارسی آزاد است.

می دانیم ایران کشوری کثیرالمذبه است و برای حفظ تفاوت ها دو اصل در قانون اساسی (اصل ۱۵ و ۱۹) گنجانده شده است. پس از گذشت حدود ۳۵ سال از تصویب این قوانین، فارغ از اجرا یا عدم اجرای آن، مغایرتی بین این دو اصل دیده می شود. در اصل ۱۹ آمده است بدون توجه به رنگ، نژاد و زبان، تمامی قوم ها از حقوق مساوی برخوردارند.

حال در فراز این حقوق مساوی چگونه می توان بین چندین زبان که هر یک، جزء جدایی ناپذیری از هویت و فرهنگ اقوام مختلف می باشند، فقط زبان یک قومیت را به رسمیت شناخت و زبان سایر قومیتها محدود به کوچ و بازار شده و علاوه بر این که زبان آنها در امور رسمی هیچ جایی ندارد، زبان و فرهنگ سایر قومیتها با خطر نابودی تدریجی روبرو میشود. بدون شک همه قومیتها حق استفاده از زبان مادری خود را در تمام امور رسمی و آموزشی داخل منطقه جغرافیایی که در آن زندگی می کنند، دارند. پس با توجه به این حق، به آسانی می توان اصل ۱۵ قانون اساسی را در تناقضی آشکار با اصل مترقی و دینی قانون اساسی (اصل ۱۹) یافت؛ چرا که اصل ۱۵ فقط به یک زبان (فارسی) رسمیت داده است. در حالی که می توان با رسمیت دادن به زبان سایر اقوام ساکن در کشور هم مانع از تضییع حق آن ها شد و هم از نابودی تدریجی فرهنگهای موجود در کشور جلوگیری کرد.

رسمیت چند زبان در یک کشور امری غیر طبیعی و امکان ناپذیر نیست؛ در چندین کشور (اکثراً کشورهای مترقی) سیستم رسمیت زبان تمامی اقوام، حاکم است و این امر هیچ گونه مشکل امنیتی و آموزشی

ایجاد نکرده است. در کشورهایی همچون سوئیس، فرانسه، آفریقای جنوبی، اسپانیا و ... تمامی زبان ها و قومیت ها به رسمیت شناخته شده و فقط برای ارتباط از یک زبان استفاده می شود. این بدین معناست که در هر منطقه جغرافیایی که قومی زندگی می کند؛ تمامی اسناد و کتابت ها و در یک کلام، امور رسمی و در راس آنها آموزش به زبان مادری بوده و در تمام کشور یک زبان به عنوان زبان ارتباطی برگزیده می شود نه زبان رسمی! مسئولین و نمایندگان ملت که با آرای مردم انتخاب شده اند؛ نماینده فرهنگی، زبانی، تاریخی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی آن مردم هستند پس بر مسئولین و نمایندگان است که با تحقیقات گسترده و جامع طرح هایی برای اصلاح اصل ۱۵ قانون اساسی تدوین کرده و از طریق راهکارهای قانونی اقدامات لازم را برای اصلاح این اصل انجام دهند.

مشکلات دانش آموزان غیر فارسی

زبان وسیله ای برای برقراری ارتباط اجتماعی است و به فهم منظور دیگران کمک می کند و وسیله ی مؤثری برای انتقال پیام و منظور به دیگران به شما می رود. اگر کودکی در پیام رسانی و فهم منظور و پیغام دیگران با مشکل مواجه باشد رشد اجتماعی او به خطر می افتد. به همین ترتیب کودکان دو زبانه که زبان همبازی هایشان متفاوت است دچار مشکلات عاطفی خواهند شد.

تمام کودکان ایرانی در هر زبان که باشند به محض ورود به مدرسه خود را با یک زبان! آموزشی و پرورشی مواجه می بینند در مدرسه بدون توجه به این که تا چه حد با زبان فارسی آشنایی دارند مجبور می شوند به زبان فارسی بخوانند، بنویسند، صحبت و حتی مفهوم سازی و فکر کنند. وضعیت جدیدی که کودکان در آن قرار می گیرند تأثیر ویژه ای بر آنان می گذارد. کودکان دو زبانه ای که در مدارس کودکان فارس زبان قرار می گیرند، به دلیل بیان متفاوت با سایرین یا بیان نا مناسب مطالب، مورد تمسخر کودکان قرار می گیرند. در چنین شرایطی که کودک دو زبانه مورد بی مهری یا بی اعتنائی همسالانش قرار می گیرد، بر خود پنداره ی او تأثیر می گذارد.

افت تحصیلی به نوبه ی خود به احساس حقارت، ناامیدی، بی انگیزگی و دل سردی می انجامد همین ناسازگاری های عاطفی در مراحل بعد مجدداً موجب افزایش و ادامه افت تحصیلی خواهد شد.

طبق تحقیقاتی که انجام شده پیشرفت تحصیلی دو زبانه ها را بیش از کودکان یک زبانه ارزشیابی کرده است امکان دارد دو زبانی به تضعیف ارتباط بین معلم و شاگرد منجر شود و نه تنها شاگرد بلکه معلم را هم در ناراحتی و شرایط دشواری قرار دهد. در صورت نفهمیدن مطلب، این دانش آموزان به دلیل کم رویی و احساس شرم، احتمال کمتری وجود دارد که پرسش خود را مطرح کنند و جویای حل مشکل خود شوند. کودکان دو زبانه، مشکلات بیشتری در مسائل نظری و اجتماعی تجربه میکنند و والدین مجبورند آنچه در مدرسه آموزش داده می شود را دوباره به زبان مادری در قالب توضیحات شفاهی و نقل داستان ترجمه کنند تا درک کودک افزایش یابد.

والدین دانش آموزان دوره ابتدایی اذعان دارند که دوزبانی بر یادگیری مطالب تأثیر می گذارد و فرزندانشان در درک مطالب با مشکل مواجه می شوند و والدین مجبورند درس تدریس شده معلم را دوباره با زبان خودشان به بچه یاد بدهند.

حسینی (۱۳۷۱) در بررسی علل و عوامل افت تحصیلی در تبریز به این نتیجه دست یافت که یکی از علل افت تحصیلی کودکانی که زبان مادری آنها زبان فارسی نمی باشد، این است که کودک به مدت ۶ سال در محیط خانواده و در خارج از آن، به زبان مادری با دیگران ارتباط برقرار ساخته و نیازهایش را برآورده می کند و بعد از این مدت که به کلاس درس یا می گذارد، به جای زبان مانوس مادری با زبان ناآشنای فارسی رو به رو می شود که کاملاً نسبت به آن بیگانه و غریب می باشد و در چنین وضعیتی ممکن است در اولین مراحل تحصیل مطالب به خوبی منتقل نشود و دانش آموزان کشتش تفهیم آن را نداشته باشند. که به تبع آن احتمال رسیدن به اهداف آموزشی تقلیل می یابد و باعث افت تحصیل خواهد بود.

بیاتے فالے

تورک لرده آتالار سؤزو

- 1- قورد بالاسی قورد اولار. (آذربایجان تورکلیرى)
- 2- سؤز وار، گلر کئچر، سؤز وار، دلر کئچر. (تورکیه تورکلیرى)
- 3- کؤینه بین لکه سی سو ایله گئدر، اوره بین لکه سی سؤزله. (قارا پاپاق تورکلیرى)
- 4- بیلگی اولان یترده سایقسیزلیق اولما بیلمز. (تورکیه تورکلیرى)
- 5- قوش دیمدیگیندن، اینسان دیلیندن دوزاغا (تله یه) دوشر. (آذربایجان تورکلیرى)
- 6- یتریشینی بیلمه ین یولو کورلار، دانیشیغینی بیلمه ین سؤز. (باشقورد تورکلیرى)
- 7- اورک لیلیک ایگیدلیگین آناسیدیر. (آذربایجان تورکلیرى)
- 8- ایکی یاخشی آدام دوشمن، ایکی پیس آدام یولداش اولما بیلمز. (قیرغیز تورکلیرى)
- 9- آغاج نه قدر بوی آتسادا کؤکو تورپاقدان اولار. (تاتار تورکلیرى)
- 10- آری سؤیودو سئور، عاغیللی اؤبودو. (آذربایجان تورکلیرى)
- 11- آنا آجیغی قار کیمیدیر، چوخ یاغار، تئز ارییر. (چنچن تورکلیرى)
- 12- دئیینگن آدام تئز قوجالار. (تورکمن تورکلیرى)
- 13- شیرین یالاندان، آجی گئرجک یاخجی دیر. (اؤزبک تورکلیرى)
- 14- قیزیلی تورپاقدان، بیلیگی ایسه کیتابدان آلیرلار. (آذربایجان تورکلیرى)
- 15- غریب دوستو اولما یاندیر. (عراق تورکلیرى)
- 16- سارالا-سارالا یا شاماقدانسا، قیزارا-قیزارا اولمک یاخجی دیر. (آذربایجان تورکلیرى)
- 17- اینامی اؤلدورمک، آدامی اؤلدورمکله بیرله بیردیر. (آذربایجان تورکلیرى)

قابتاق: ایپه-سایا دوزولمه میش اینجیلر، آیدین یابین ائوی.

تورک لرده فالا باخماق اسکی اؤتک (تاریخ) لره قایدیر، اونون یازییا آلمیش ان اسکی اؤرنه بی ایرق بیتیک دیر. یارپاق اوسته تورک لرین اسکی ایمجه لیبی (آلفابتی) دنمک اورخون ایمجه لیبی ایله یازلمیش بو یاپیت بوگون چینده ساخلانیلیر. شاعیرجه سینه یازیسی اولان بو فال لار بلکه ده سونرالار یاواشجاسینا بو گونکو بیاتیلاریمیزا چئوریلیمیشدیر. بو بیاتیلار داها اسکی ایللردن بری، تورک دونیاسی و آذربایجان اوزانلارینین اوره ییندن چیخب، اورکلره اوتوران قوشمالاردان بیرسیدیر.

فال بیاتی ایله فال باخماق تورک لرین اؤزلیکلره (مخصوصاً) آذربایجان تورک لری نین ان اسکی دبلریندندیر.

بئله لیکله سیز گؤز لرینیز / بوموب،
نیست ائتمیکله / سونرا بارماغینیز / بیر
سئو نه به قوسه و قردا / او بیاتر سیزنغ
فالینیز دیر.

تورک لرده آتالار سؤزو - بیاتے فالے

بنیاد افشار و سیاست های آن

رضا حقی

مفهوم الیناسیون (از خود بیگانگی) اولین بار در قرن ۱۹ توسط هگل فیلسوف معروف آلمانی مطرح شد. از نظر وی هر زمان چیزی که از ما یا جزئی از ما بود به نظر بیگانه و خارجی برسد «از خود بیگانگی» روی می دهد و زمانی آزادی به دست می آید که بشر بر این از خود بیگانگی چیره شود. پس از هگل شاگردش مارکس مفهوم الیناسیون را در رابطه انسان و کار وارد جامعه شناسی کرد.

الیناسیون، از ریشه ی «الینه»، به معنای حلول جن در انسان است. مجنون - به معنای جن زده - در زبان عربی، و دیوانه - دیو زده - در زبان فارسی و «الینه» - جن زده - در زبان اروپایی، همه به یک معنا است؛ یعنی حلول جن در شخصیت انسان. الیناسیون - از نظر معنی لغوی - این اصل را طرح می کند که در شرایطی انسان به گونه ای بیمار می شود که «خود» را گم می کند؛ «شخصیت» و «هویت» واقعی و طبیعی خود را نمی شناسد؛ و «وجود حقیقی و فطری» خود را می بازد. این حالت - که «مسخ» انسان است - معلول رسوخ و حلول یک شخصیت یا هویت بیگانه در انسان است؛ و در نتیجه، تبدیل انسان به انسانی دیگر.

آسیمیلیسیون نیز اصطلاحی سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است که در کشورهای کثیرالمله و غیر دموکرات مفهوم مییابد. به عنوان ساده ترین تعریف از آسیمیلیسیون میتوان آن را یکسان سازی همه جانبه اقوام پیرامون و فاقد قدرت از جانب قوم حاکم و یا فرهنگ قوم حاکم با استفاده از تمام ابزار قدرت متمرکز در مرکز، تعریف کرد. در واقع نابودی تمام داراییهای فرهنگی و

روابط اجتماعی از جمله زبان و سنن یک ملت در حکم نسل کشی روح اجتماعی آن ملت است.

ناسیونالیسم یا ملیگرایی به معنای دوست داشتن وطن امری فطریست که از کلمه «nation» به معنی ملت گرفته شده است. اما ناسیونالیسم به عنوان ایدئولوژی آمیزه ای از وطن پرستی آگاهی بر ملیت است که در آن فرد عالی ترین حد تعهد و وفاداری خود را نسبت به ملیت و وطن خویش ابراز می کند. ناسیونالیسم در قرن ۱۶ توسط ماکیاویل و ژان بدن فرانسوی تقویت شد و با گسترش نفوذ انقلاب کبیر فرانسه با روی کار آمدن ناپلئون در مغرب زمین سرعت گرفت. از این رو، اواخر قرن ۱۸ تا اواخر قرن ۱۹ را دوران طلایی این ایدئولوژی محسوب می شود.

آشنایی با ناسیونالیسم در ایران به معنای دقیق آن و تلاش برای استقرار یا ترویج آن، قبل از هر چیز محصول تلاش روشنفکران عصر مشروطه و دوره پهلوی اول می باشد. فتحعلی آخوندزاده را باید پیشرو و نخستین مبلغ ناسیونالیسم در ایران دانست. تعاریف آخوندزاده برای ناسیونالیسم ایرانی عبارتند از: گرامیداشت شورانگیز ایران باستان، شوق یک شبه اروپایی شدن، احساسات تند ضد غربی و ضد اسلامی و استهزای ادبیات فارسی قدیم. در نهایت، کسری مهم ناسیونالیسم آخوندزاده از بین بردن زبان، تاریخ و فرهنگ سایر اقوام بود. روی کار آمدن رضاشاه زمینه ساز ناسیونالیسم آخوندزاده گشت؛ با بر آمدن رضاشاه، نسل جدید روشنفکران با یک برنامه علمی وارد صحنه ناسیونالیسم شدند.

ناسیونالیسم پهلوی، ناسیونالیسمی احیاگر و دولتی بود که ضمن اتخاذ روشهای متحد کننده، عمدتاً متکی به مکتب ناسیونالیسم آلمانی بود. لذا ناسیونالیسم رضاخانی، ناسیونالیسمی رمانتیک، اقتدارطلب و اراده گر بود که با حذف حضور و مشارکت سیاسی مردم در توسعه جامعه

پیوند میخورد. این شاخصه های جدید را میتوان در اساسنامه حزب تجدد و چهار نشریه کاوه، ایرانشهر، فرنگستان و آینده مشاهده کرد.

یکی از پیشروان ناسیونالیسم ایرانی محمود افشار بود. وی در سال ۱۲۷۲ خورشیدی در یزد متولد شد. در سیزده سالگی مادرش را از دست داد. سپس برای تحصیل، به شهر بمبئی نزد عموش در هند رهسپار شد. مقدمات علوم جدید و زبان انگلیسی را در هند فراگرفت. پس از سه سال به تهران بازگشت و در مدرسه علوم سیاسی به تحصیل پرداخت. در نوزده سالگی به قصد ادامه تحصیل راهی سوئیس شد و طی هفت سال، در لوزان دوره لیسانس و دکتری حقوق را به پایان برد. چون ایام اقامت وی در اروپا مقارن با پایان جنگ جهانی اول و موضوع مطرح شدن قرارداد ۱۹۱۹ بود، در جراید سوئیس مقالاتی را در دفاع از حقوق ایران نوشت. در همین دوره به علی اکبر داور که او نیز در سوئیس مشغول به تحصیل بود بسیار نزدیک شد و در تمام مدت عمر دوستی آنها ادامه یافت.

محمود افشار پس از به پایان رساندن دوره دکتری در سال ۱۳۰۰ به ایران بازگشت. چندی در مدرسه علوم سیاسی به تدریس تاریخ اشتغال داشت. زمانی که علی اکبر داور عهده دار وزارت فریاد عامه شد، او را به همکاری دعوت کرد و ریاست مدرسه تازه تاسیس تجارت را به وی سپرد. دکتر محمود افشار اساس مدرسه مذکور را مطابق با مدارس اروپایی پی

ریزی کرد. در سال ۱۳۰۵ به دعوت علی اکبر داور وارد تشکیلات نوین قضایی شد و به مستشاری استیناف تهران منصوب گردید. پس از چند سال به دلیل اختلاف سلیقه بین وی و داور، محمود افشار عدلیه را ترک کرد. در زمان

آشنایی با ناسیونالیسم در ایران به معنای دقیق آن و تلاش برای استقرار یا ترویج آن، قبل از هر چیز محصول تلاش روشنفکران عصر مشروطه و دوره پهلوی اول می باشد. فتحعلی آخوندزاده را باید پیشرو و نخستین مبلغ ناسیونالیسم در ایران دانست.

وزارت دارایی سیدحسن تقی زاده به آن وزارتخانه منتقل و ریاست اداره اقتصادی و حقوقی را که از مهم ترین ادارات بود به او سپرده شد و تا سال ۱۳۱۲ در آنجا خدمت کرد. وقتی داور به وزارت مالیه رفت او به دادگستری بازگشت. ابتدا به مقام دادیار دیوان عالی کشور رسید، و چندی بعد مقام مستشاری یافت. در سال ۱۳۲۲ از خدمت در وزارت دادگستری انصراف داد و به وزارت فرهنگ منتقل شد. بر اساس وقف نامه اول افشار یزدی که در تاریخ ۱۱ دی ماه ۱۳۳۷ توسط شخص او تنظیم شد، ۱۹ سند از دارایی های او که شامل ۱۲ سند از املاک در منطقه باغ فردوس شمیران، یک سند در خیابان حسن آباد تهران، سه سند در شهری و سه سند در استان یزد بود، برای ایجاد آکادمی ملی زبان فارسی، کتابخانه و قرائت خانه، مدرسه عالی علوم اجتماعی، کودکستان و بهبودستان در نظر گرفته شد. همچنین مقرر شد در کنار این بناها، گورستانی هم به منظور دفن افراد فرهیخته، دانشمند و فرهنگی، احداث شود. وقف نامه دوم او نیز در تاریخ ۹ بهمن ۱۳۳۷ توسط شخص او تنظیم شد. بر اساس این وقف نامه، واقف پنج سند دیگر از دارایی های خویش، شامل دو سند در شهری و سه سند واقع در دره قشلاق در خیابان آفریقا (جردن) را به منظور ایجاد مدرسه نمونه وقف عام کرد. در تاریخ ۲۱ تیر ۱۳۳۸ وقف نامه سوم تنظیم شد که بر اساس آن سه سند دیگر از اموال او در منطقه شمیران و شهر یزد به منظور اجرای کارهای فرهنگی وقف عام شد. سپس وقف نامه چهارم را در تاریخ ۱۶ خرداد ۱۳۴۰ تنظیم کرد که بر اساس آن نیز سه سند از دارایی هایش در شهری وقف شد. دو سند دیگر هم بر اساس وقف نامه پنجم که در تاریخ ۲۷ تیر ۱۳۴۰ توسط واقف تنظیم شده بود، وقف عام گردید. بر اساس آنچه محمود افشار یزدی در وقف نامه خویش به آن اشاره کرده، سرپرستی امور بنیاد تا زمان زنده بودن واقف با شخص وی بوده و هیچ کس حق دخالت ندارد و پس از درگذشت او با شورای تولیت متشکل از ۱۱ عضو خواهد بود.

بنیاد افشار و سیاست های آن

اهداف و انتظارات محمود افشار از وقف اموال خود

۱- ترجمه، تالیف و انتشار کتب و رسالات از سوی بنیاد افشار: بنا بر آنچه واقف در وقف نامه خویش به آن اشاره کرده است، تنها کتب مرتبط با زبان فارسی، تاریخ و جغرافیای تاریخی، حق ترجمه، تالیف و انتشار از سوی این موسسه را دارند و کتب داستانی، رمان و... حق انتشار از سوی این مرکز را ندارند. این کتب به منظور استفاده پژوهشگران ترجمه، تالیف و منتشر می‌شود. تاکنون ۱۰۲ عنوان کتاب از سوی این بنیاد منتشر شده است.

۲- کتابخانه تخصصی بنیاد افشار: محمود افشار یزدی در بخشی از وقف نامه خویش اشاره به ساخت کتابخانه ای تخصصی کرده که در آن، انواع کتب و رسالات درباره زبان، تاریخ و فرهنگ فارسی به کلیه زبان های دنیا در دسترس پژوهشگران، دانشمندان و ایران شناسان به منظور تحقیق و تالیف کتب و رسالات جدید قرار گیرد. در حال حاضر این کتابخانه در بخشی از موقوفات او در باغ فردوس شمیران واقع است.

۳- اهدای کتاب به کتابخانه‌های بزرگ جهان: یکی دیگر از برنامه های در نظر گرفته شده توسط شخص واقف، اهدای کتاب به کتابخانه های بزرگ جهان و دانشمندان ایرانیان است. این کار باعث آشنایی سایر ملل با زبان فارسی می‌شود.

۴- اهدای جوایز نفیس سالیانه به دانشمندان ایرانیان در سراسر جهان به منظور تشویق و قدردانی: اهدای جوایز نفیس سالیانه به منظور

قدردانی از دانشمندان ایرانیان یکی دیگر از برنامه هایی است که محمود افشار به آن اشاره کرده است. این جایزه در سال ۱۳۶۸ بنیان گذاشته شد و تاکنون به ۱۸ چهره، ۱۱ دانشمند غیرایرانی و هفت محقق فارس زبان اهدا شده است. جوایز شامل یک تخت قالیچه دستبافت نایب که نشان بنیاد بر روی آن نقش بسته، به همراه یک تقدیرنامه و مجموعه آثار انتشارات بنیاد افشار است.

۵- بهبودستان: بنا بر نظر او توجه به بهداشت جامعه یکی از موارد مهم و اساسی است، زیرا جامعه ای که افراد آن از جهت روانی سالم نیستند هرگز موفق نخواهند بود. به همین منظور او در بخشی از وقف نامه خویش اشاره به ساخت مکانی در منطقه باغ فردوس (منطقه ای خوش‌آب و هوا در زمان حیات وی)، کرده است. این مرکز رایگان نیست و تنها برای استفاده افراد فرهنگی، سیاستمدار و کسانی که دارای پست های کلیدی هستند، در نظر گرفته شده است.

۶- کودکانستان شبانه روزی: همچنین او در بخش دیگری از وقف‌نامه خویش به ساخت کودکانستانی شبانه روزی به منظور تربیت و پرورش کودکان، به خصوص کودکان شهرستانی در محله باغ فردوس، اشاره کرده است. به عقیده افشار بسیاری از خانواده‌های ایرانی راه و رسم تربیت و پرورش کودکان را بلد نیستند و نمی‌دانند. به همین جهت بهتر است مرکزی برای رشد کودکان تاسیس کرد تا کودکان در این مراکز بتوانند با روش صحیح تربیت و آموزش ببینند. طبق نظر وی این مراکز باید کلیه تجهیزات ورزشی و بازی روز را دارا باشند تا کودکان در آن بتوانند ضمن بازی، ورزش و سرگرمی، آموزش‌های لازم خصوصاً آموزش زبان فارسی را ببینند.

۷- گورستان: افشار مقداری از املاک و مستغلات خویش را در شهری برای ساخت گورستان و خانه آخرت فرهنگیان و هنرمندان اختصاص داد.

رضا شاه پس از مشاهده اساسنامه بنیاد و آگاهی از اهداف آن می‌گوید: « اینها که نوشته اید بسیار خوب است... ضرر ندارد. با ترویج مرام خودتان چشم و گوش‌ها را باز کنید و مردم را با این مطالب آشنا بسازید حرف از شما و عمل از ما خواهد بود. به شما اطمینان و قول می‌دهم که همه این آرزوها را برآورم و مرام شما را که مرام خود من است از اول تا آخر اجرا کنم. این نسخه مرام نامه را بگذارید پیش من باشد چند سال دیگر خبرش را می‌شنوید».

همان طور که از زندگی نامه افشار می‌توان در یافت، وی فردی بی سواد نبود که اهداف و کارهای خود را از روی احساسات انجام دهد. حتی با نیم‌نگاهی می‌توان به اهداف راسیستی و فاشیستی وی پی برد. افشار در حالی که تحصیلات عالی خود را در کشوری چون سوئیس که سه زبان رسمی و یک زبان محلی داشت، به پایان رسانده بود؛ همراه با محمود کسروی، محمدعلی فروغ، سید ضیا و اقبال آشتیانی بنیاد افشار را تاسیس کرد که با تمرکز بر ناسیونالیسم، بیشتر بر وجوب ایجاد هویت ملی واحد تاکید داشت. اهداف اصلی محمود افشار که خود او نیز چندین بار آن‌ها را تکرار کرده بود، عبارتند از:

از آن رو که زبان، فرهنگ و تاریخ در بر گیرنده تمام دارایی‌ها و از مشخه‌های اصلی هویت ملت است، با تاسیس کودکانستان شبانه روزی نمونه (به دور از مادر)، خواستار از بین بردن زبان مادری و فهماندن تاریخ و هویتی جعلی برای کودکان بود.

وی جایگزینی زبان فارسی با زبان‌های غیر فارسی را در داخل کشور منوط به آموزش در مدارس و در بین جوامع غیر فارسی میدانست.

از آن رو که زبان، فرهنگ و تاریخ در بر گیرنده تمام دارایی‌ها و از مشخه‌های اصلی هویت ملت است، با تاسیس کودکانستان شبانه روزی نمونه (به دور از مادر)، خواستار از بین بردن زبان مادری و فهماندن تاریخ و هویتی جعلی برای کودکان بود.

انتشار ارزان کتب فارسی در مناطق غیر فارس زبان به خصوص در آذربایجان و خوزستان.

تغییر اسامی جغرافیایی غیر فارسی و انتقال قبایل ترک و عرب از ایالت مرزی به نواحی داخلی و تغییر ترکیب جمعیت راهکارهای البته و از خود بیگانه کردن ملت‌ها می‌دانست.

نخنگان و روشنفکرانی که از طریق «لینه»، در معرض آسمیله شدن قرار می‌گیرند؛ با متنبه شدن به دیگری هویت اصیل و حقیقی خویش را از دست داده و دارای هویت اعتباری گشته‌اند. ابزاری چون اهدای جوایز، تاسیس بهبودستان و گورستان برای آسمیله کردن روشنفکران بود که محمود کسروی و اقبال آشتیانی نمونه‌هایی از روشنفکران آسمیله شده هستند. این موضوع نشان دهنده برنامه‌ای حساب شده از طرف بنیاد برای آسمیله کردن روشنفکران غیر فارس زبان ایران می‌باشد.

منابع: پژوهش علوم سیاسی، شماره چهارم- علی شریعتی و الیناسیون فرهنگی

پنج وقف نامه- محمود افشار

ترکان- حسن راشدی

وب سایت بنیاد افشار- www.m-af

بیکاری، مهاجرت و آسیب های اجتماعی

محرم خورشیا

برابر استرس و فشارها پیدا کند و یا نتواند معنا و مفهومی روشن برای کنار آمدن با تغییرات در خود به وجود آورد، ممکن است دچار آشفتگی هویتی، از خود بیگانگی و در نتیجه آسیبهای روانی و اجتماعی گردد. افراد مهاجر معمولاً به پنج شیوه با شرایط فرهنگی - اجتماعی جامعه جدید کنار می آیند:

۱. در حاشیه بودن اضطراری: تلاش مضطربانه برای برآوردن تقاضای هر دو فرهنگ ۲. کناره گیری: دوری جستن و کم توجهی به هنجارهای هر دو گروه ۳. سنت گرای: منزوی شدن و در حسرت و رویای فرهنگ قدیمی زندگی کردن ۴. فرهنگ پذیری افراطی: نادیده گرفتن فرهنگ اصلی خود و برگزیدن هنجارهای جاری جامعه جدید ۵. دو فرهنگی: ادغام بهترین های دو فرهنگ.

از پنج شیوه مطرح شده اکثراً گروه سنی بزرگسالان هستند که می توانند با حفظ فرهنگ قبلی خود را با فرهنگ جامعه جدید با توجه به شرایط تطبیق دهند، گروه سنی کودکان و نوجوانان به طور کلی با فرهنگ جامعه جدید مطابقت می یابند و گروه سنی جوانان نیز با توجه به توانایی روانی و فردی در تعریف هویت خویش قادر است راه خود را بیابد، عدم توانایی جوانان در تبیین هویت فرهنگی برای خود و دیگران می تواند مولد اضطرابهای شدید در او گردد که این اضطرابها در بسیاری موارد به رفتارهای غیر سالم منجر می گردد؛ در حالت کلی آسیبهای روانی و اجتماعی مهاجرت می تواند بسیار وسیع و ریشه ای باشند.

نرخ بیکاری	موازنه مهاجرت (مهاجرپذیری - مهاجرفرستی)	نام استان
۹/۶	- ۰/۴	آذربایجان شرقی
۹/۸	- ۰/۹	آذربایجان غربی
۱۱/۴	- ۵/۴	اردبیل
۹/۴	- ۷/۱	زنجان
۸/۴	+ ۶/۴	تهران
۱۰/۵	+ ۵/۱	اصفهان
۸/۴	+ ۴/۱	سمنان
۹/۷	+ ۰/۴	یزد
۸/۲	+ ۶/۰	خراسان رضوی

از جمله مسائلی که در ایران بایستی مورد توجه مسئولان قرار گیرد، رشد جمعیتی روز افزون برخی شهرها می باشد که به نوعی بیانگر برخی مسائل در درون خود می باشد. رشد جمعیتی کلان شهرهایی از جمله کرج، اصفهان و مشهد با ۳/۹۵ درصد رشد جمعیتی نشان از فرآیند تجمع و تمرکز نامتوازن جمعیتی در نظام اسکان جمعیت است. جمعیت شناسان از این مسئله به عنوان نظام "نخست - شهری" یاد می کنند که بیانگر این واقعیت است که یک یا چند شهر خاص از لحاظ اندازه، رشد و درجه تاثیرگذاری بر بقیه شهرها تسلط داشته و در واقع این شهرها به عنوان پمپ مکند و انباشت کننده سرمایه مادی و انسانی در نقاط مختلف به شمار می روند و باعث افزایش نابرابری منطقه ای می گردند. طی سالهای ۱۳۸۵ - ۱۳۷۵ استانهای تهران، قم، اصفهان، سمنان، خراسان رضوی، مرکزی به ترتیب دارای بیشترین خالص مهاجرپذیری و استانهای همدان، اردبیل، کردستان و آذربایجان شرقی به ترتیب دارای بیشترین مهاجرفرستی بوده اند.

آنچه که از لحاظ اقتصادی باعث جذب جمعیت از مناطقی به مناطق دیگر می گردد نابرابر بودن توسعه اقتصادی، فرصتهای شغلی، دستمزدها و امکانات و ... می باشد. تحقیقات نشان می دهد که بین مهاجرتهای داخلی و نرخ بیکاری در استانهای کشور رابطه مستقیمی وجود دارد، چنین رابطه ای اهمیت بازنگری برنامه ها و ایجاد فرصتهای شغلی به صورت هماهنگ در تمام نقاط کشور و تاثیر آن در بازتوزیع جمعیت کشور را نشان می دهد.

بر اساس نظریه جدید اقتصادی مهاجرت، مهاجرت اقدامی است که از طرف افراد انجام می شود و به طور وسیعی در رابطه با عملکردی است که آنها در جامعه دارند. این امر نه تنها به منظور افزایش درآمد خانوارها، بلکه به منظور به حداقل رساندن مخاطراتی چون فقدان امنیت، بیمه و کاستی های بازار و ... صورت می گیرد. از جمله نیروهای دافعه در مناطق مهاجرفرست عدم وجود فرصتهای شغلی و نرخ بالای بیکاری در این مناطق است. کمترین نرخ بیکاری بین سالهای ۱۳۸۵ - ۱۳۷۵ در استانهای یزد، قم، خراسان رضوی، تهران و سمنان مشاهده می گردد. مهاجرت با مقاصد اقتصادی دارای عواقبی می باشد که شاید از چشم پنهان بماند ولی بسیار حائز اهمیت می باشند. از جمله پیامدهای مهاجرت می توان به ۱. بیری جمعیت مبدا و جوانی جمعیت در حاشیه مقصد ۲. توزیع نامتناسب جنسیت در مبدا و مقصد ۳. پیامدهای اجتماعی و فرهنگی و ... اشاره کرد.

هنگامی که فرد مهاجر در معرض ایده های فرهنگی - اجتماعی محیط جدید قرار می گیرد در صورتی که قادر نباشد راه حل مناسبی در

منابع:

- سایت مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۳۷۵) و (۱۳۸۵) نتایج تفصیلی کل کشور
- "بررسی رابطه مهاجرت داخلی و نیری کار در ایران" - الهام فتحی - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور
- "تاثیر استانهای مهاجرپذیر و مهاجرفرست بر روند شهرنشینی و تراکم نسبی جمعیت در دو دهه سرشماری ۷۵ - ۶۵ - ۸۵ - ۷۵" - معصومه مؤمن طایفه
- جامعه شناسی شهری - غلامعباس توسلی - انتشارات پیا

جایگاه زن در ادبیات آذربایجان

عبدل ابروج زاده

قصه زندگی‌شان ازبر اذهان مردم این دیار گشته است. "ساری" که قهرمان بانوی یکی از معروفترین شعرهای تورکی حکیم ابوالقاسم نباتی اشتبیبی است، در راه عشق، عفت و پیمانش خود را به آریاچای می اندازد تا برای همیشه در سوز و سازهای عاشیقی غم‌افزاترین ترانه تورکی آذربایجانی باشد (آپاردی سنلر لار سارانی).

تاریخ معاصر این خطه نیز مبهوت بزرگی صدها زن بزرگ در حوادث دوران قاجاریه، انقلاب مشروطه، استبداد رضاخانی و دوره پهلوی دوم می‌باشد. خانه مشروطه تبریز در کنار تمامی بزرگ مردان آزادیخواه، از بانوی مبارز دوره قاجار یعنی "زینب پاشا" نیز سخن‌ها دارد. دختر قهرمان آذربایجانی که چماق در دست به ظلم و جور می‌تازد و ترانه "زینب پاشا الده زویا، اوز قویدی بازار اوستونه" را ورد زبان‌ها می‌کند.

"تنلی زری" هم قهرمان دیگری است که در روزهای خون و آتش انقلاب مشروطه در کنار دیگر بزرگمردان آزادیخواه، به‌عنوان سربازی مبارز در سپاه ستارخان می‌جنگد و سرانجام به شهادت می‌رسد.

عاصم کفاش اردبیلی نیز در یکی از زیباترین مجموعه اشعار تورکی وصف دوشیزه‌ای عاشق به نام "سورو" را می‌کند که نامردی روزگار او را مجنون زمانه می‌کند و این بار دخترک عاشق‌پیشه فرهادی و مجنونی در پیش می‌گیرد: (ایش دؤنوب / لیلی دوشوب چؤلره مجنون سوراغیندا / شیرین الده تنشه داغ پارچالاییر / فرهاد اوتورموش اتاغیندا).

علاوه بر همه اینها منظومه «حیدربایا سلام» استاد شهریار، این شاهکار ادبیات تورکی آذربایجانی، نیز در جای جای ابیات خود از صفا و صمیمیت و مهربانی دختران و زنان روستا یاد می‌کند و شهریار در اولین بند این شاهکار ادبی دختران صف‌بسته به تماشای سیلاب‌ها را توصیف می‌کند: (حیدر بابا ایلدریم لار شاخاندا / سنلر سولار شاقلیدیب آخاندا / قیزلار اونا صف باغلابیب باخاندا / سلام اولسون شوکتیزه، ائلیزه / منیم ده بیر آدیم گلسن دلیزه). شهریار در منظومه‌ی حیدربایا سلام خود از زنان و دخترانی چون عمه جان، خان ننه، فاطما خالا، و ... یاد می‌کند. از سوی دیگر شاه بانوی ادبیات معاصر نیز از تبریز و آذربایجان سربرافراشت. پروین اعتصامی در اشعار خود از شخصیت و مقام و منزلت زن دفاع می‌کند و این گونه نام خویش را جاودانه می‌سازد. پروین اولین و آخرین شاعر زن آذربایجانی نبود؛ بلکه پیش از او بزرگ زنان دیگری از جمله خورشید بانو ناتوان معروف به خان قیزی، مهستی گنجوی و ... است که در آسمان ادبیات این مرز بوم درخشیده‌اند. هم اکنون نیز انجمن‌های ادبی در شهرهای مختلف این خطه شاهد هنرنمایی دختران و زنان شاعری است که اثرهای بی‌بدلی می‌آفرینند.

زنان و دختران به‌عنوان نیمی از افراد جامعه، در طول تاریخ نقش بسیار مهمی در شکل‌گیری فرهنگ ملت‌ها ایفا کرده‌اند که این نقش در هیچ برهه‌ای از زمان قابل چشم‌پوشی نبوده است.

جایگاه زن در فرهنگ ملت‌های مختلف بستگی به شایستگی‌های زنان و نگرش جامعه نسبت به آنها دارد و نوع نگرش به زن و جایگاه آن در جامعه می‌تواند انعکاس‌دهنده تمدن و فرهنگ ملت‌های مختلف باشد. در آذربایجان نیز به دلیل شایستگی‌های فوق‌العاده زنان و نگرش انسانی و متمدانه جامعه، همواره زن دارای جایگاه ویژه‌ای بوده است. قیز، آرواد، خانیم، خاتین، بگیم، تورکان و ... واژه‌هایی هستند که آذربایجانی‌ها برای نامیدن جنس مؤنث به کار می‌برند و هر یک در سن یا موقعیت اجتماعی مشخص کاربرد دارد.

ادبیات و فولکلور آذربایجانی پر است از اشعار، امثال و بایاتی‌هایی که همگی وصف شایستگی‌ها، برانندگی‌ها و قهرمانی‌های زنان و دختران این دیار را بیان می‌کنند. فولکلور تورکی گاه دختر را به سبب سرخ تشبیه می‌کند: «قیز قیزیل آلمان» و گاه او را تکه طلایی درخشان برمی‌شمارد: «قیزدی قیزل پارچاسی / پالچیغا دوشر پاریلدار».

هرچند موقعیت خاص اجتماعی در گذشته، داشتن فرزند پسر را برای خانواده‌های متکی به اقتصاد کشاورزی و دامداری طلب می‌کرد و پدر و مادر فرزند پسر را برای تامین مالی و حمایت‌های دوران سالمندی خود بیشتر می‌طلبیدند؛ پدران می‌بودند که از خدا می‌خواهند برایشان دختر عطا فرماید.

آذربایجان قیصریام
گوی ترین اوندوزویام
توپیر اعیلییی دوزویام

از قدیم در فرهنگ و ادبیات آذربایجان دختر نمک زندگی محسوب می‌شود و زنان بدون دختر را زنانی بی‌نمک برمی‌شمردند: (قیز سیز آرواد / دوز سوز آرواد) و در گوش نوعروسان دعای به دنیا آمدن دخترکی زیبا را بعد از هفت پسر زمزمه می‌کردند: (گلین، گلین، قیز گلین اینجی لری دوز گلین / ینددی اوغلان آناسی / سون بنشییی قیز گلین).

تاریخ و ادبیات معاصر این سرزمین نیز پسر است از زنان و دخترانی که قهرمان شاهکارهای ادبی گشته‌اند؛ در واقعیت چنان حماسه‌ای خلق کرده‌اند که به افسانه‌ها و داستان‌های آذربایجانی پیوسته و

قوشچو و کاظم خان داشی

شهر قوشچو مرکز بخش انزل اورمیه می باشد. انزل به عنوان یکی از بخش های اورمیه، به دو بخش، انزل شمالی و انزل جنوبی تقسیم شده و شهر قوشچی در بخش انزل شمالی واقع گردیده که فاصله آن تا کاظم داشی ده کیلومتر است. انزل شمالی عموماً شیعه نشین بوده و انزل جنوبی محل سکونت اهل تسنن می باشد. شواهد حاکی از این است که در دوره مشروطیت و جنگ جهانی اول روستاهای انزل نسبت به دوره های بعد آبادتر و پرجمعیت تر بوده اند که بعداً با بروز نا امنی و نیز سیاستهای رژیم سابق و در اثر خشکسالی های ممتد هر سال از جمعیت منطقه کاسته شده است.

شهر زیبا و ساحلی قوشچو در حد فاصل ۵۰ کیلومتری اورمیه و سلماس، در غرب دریاچه اورمیه قرار دارد. جمعیت شهر ۱۰ هزار نفر و از لحاظ دین و مذهب و قومیت، مسلمان، شیعه و ترک زبان می باشند. اهالی قوشچو از ایل و تبار کاظم خان و همچون او فرهنگ دوست، شجاع، سرزنده و حق طلب هستند. این شهر تا کنون چندین مدیر ارشد استانی و دهها هنرمند، نویسنده، ورزشکار و صنعتگر تربیت نموده است. حضور در کنار نیروهای وفادار شاه اسماعیل صفوی و مقاومت مسلحانه در گردنه قوشچو در مصاف نیروهای متجاوز روسیه تزاری از افتخارات دیگر این شهر آذربایجانی است.

کوه های ورگو، بگ داغی، دربند، سبدلی، چینارلی و سواحل زیبای دریاچه اورمیه، مجتمع های تفریحی، باغهای پر حاصل انگور، بادام، گردو، انجیر و انار با آب و هوای دل انگیز خود هر بیننده ای را جذب می کند.

بیشینه تاریخی شهر قوشچو مثل خیلی از مکان های تاریخی این مرز و بوم در پرده ای از گرد و خاک مدفون است و آنچه مکتوب است از زمان قیام مردمی بایک خرمدین و بعد قلعه بندی در اواخر خوارزمشاهیان که آثار آن در اطراف قوشچو باقی مانده تا دوران معاصر قابل بررسی است. اما غیر از اساطیر و افسانه ها، وجود آثار زندگی اجتماعی در تپه و قلعه کافرها، کارنا، درزی کنده، تپه سوخته و گنبد که آثار مکشوفه از آن در زمان میرزای میر پنج به یغما رفت، همه و همه حاکی از تداوم حیات اجتماعی در بستر تاریخ در این نقطه از سرزمین آذربایجان است.

از جهت بافت و ترکیب دینی و مذهبی سکونت اهل تسنن در دهات اطراف و آشورپها در دو روستای همجوار از بعد دینی و مذهبی قوشچو را متمایز نموده است. در جریان تجاوزات جیلوها و ارامنه و قتل عام مسلمانان منطقه، نقش قوشچو در دفاع جانانه از جان و مال و حیثیت مردم انزل و مسلمانان اطراف برجسته است. در چنین وضعیت بحرانی کاظم خان جتر امنیت را بر فراز قلعه کاظم خان داشی از اورمیه تا سلماس بر پا داشت و به حراست از شرافت مردم پرداخت.

مظلومیت کاظم خان و یارانش زمانی نمایان گشت که نیروهای سردار سپه، منطقه انزل را اشغال کردند و این امر زمانی اتفاق افتاد که عموم اهالی روستا از آن جمله قوشچو به روستاهای خود برگشته بودند

و تنها کاظم خان با پنجاه نفر تفنگچی همگی همراه خانواده در کاظم داشی مانده بودند. وی دریافته بود که نظامیان بنا به سیاست مرکز به چیزی کمتر از مرگ وی راضی نخواهند شد وی این موضوع را با یاران در میان گذاشته و تقاضا نمود آنان دست اهل زنان و بچه ها را گرفته و از قلعه خارج شوند، ولی کسانی که داوطلبانه مانده بودند سرنوشت خود را با کاظم خان گره زدند.

فرماندهان نظامی حلقه محاصره کاظم داشی را روز به روز تنگتر می کردند و امکان ارتباط قلعه را با بیرون چه از طریق دریا و چه از طریق خشکی قطع می نمودند. در این مسیر فرماندهان نظامی از طریق تهدید و تطمیع از اهالی روستاهای اطراف و به خصوص برخی از تفنگچی های سابق کاظم خان بهره می بردند.

آنان معابر ورودی قلعه را بهتر می شناختند، از وضعیت خوار و بار و مهمات موجود در قلعه اطلاع کافی داشتند و تدابیر نظامی کاظم خان را می توانستند خنثی نمایند. در نتیجه سیاست رضاخان، تفنگچی ها و همراهان دیروزی کاظم خان امروز سوار بر قایق شده، شبانه در صدد شکار وی برآمده بودند.

این مسأله باعث شکاف عمیقی میان دو دسته از مردم انزل به خصوص قوشچو گردید.

درگیری کاظم خان با نیروهای رضاخان و همکاری عده ای از اهالی انزل با این نیروها موجب گردید خاطره و یاد آن فداکاری ها و جانفشانی ها در حاله ای از ابهام فرو رفته و قبل از انقلاب اسلامی برخی جسته و گریخته جهت خوش رقصی به وی انگ راهزنی و غارت زده و عده ای دیگر نیز که قصد نگارش و شرح ماجرا را داشتند چون در پایان ماجرا در مقابل مقاومت قلعه قرار گرفته بودند تلاش کردند کل ماجرا را کم رنگ جلوه داده و در نهایت نقاط ضعفی برای آن بتراشند.

آنچه در اینجا آمده تنها مربوط به بخشی از یک دهه کار و مبارزات کاظم خان بوده و بخش عمده آن حوادث تلخ و شیرین در سینه ها و دست نوشته ها باقی مانده است اما حفظ و صیانت از آن بر عهده ما و فردای ماست تا نگذارد گرد و خاک زمان، تاریخ پرافتخارمان را مدفون سازد.

شعرلر

نتجه يازيم؟

من ائليمين سوزلرينى نتجه اوزگه ديله يازيم؟
بیر سیز دئیین من گوی گوزه، نتجه قارا گيله يازيم
بیری دئیبیر دؤن ائله یه، بیری دئیبیر باخ بئله یه
بیری دئیبیر بئله يازيم، بیری دئیبیر ائله يازيم

قولاغیمی باتیرسادا قارغالارین قارلیتیسى
من یاریم سوز وئرمیشم، سوزلریمی گوله يازيم
دلی لردن ائیوژ خانى، موغاندان دا خان چوبانى
ستارخاننى تیریزینه، سونانى دا گوله يازيم

مندن تعریف ایسته سزده، دئیین آلا گوزدن دئیبیم
مندن یازماق ایسته سزده، قویون دورنا تئله يازيم
رستم گنئشین دماونده، آغ دئوینی قووالاسین
مندە گلیم کوراولغونو قارلی چئلی بئله يازيم

آی خان چوبان! آراز! موغان! من سارانی تاپنمادیم
دئیبیرم کی نه دئیبیرسیز بیر کاغیددا سنله يازيم
یاز گلیدیر چمن یتنه آل یاشیلا بورونوبدور
اما منیم گوزوم یولدا، گلجکدیر هله يازيم

عبدالعلى آیرملو (وفا)

نه یاپاجاغام؟

یا دوشوب اولرم، یا تاپاجاغام
قولوندان نه دوشوب نه قوباجاغام
بو یاشدان سونرا من نه یاپاجاغام؟
اونوتما سئوگیلیم، اونوتما منی!

منی هنج یاشاتما قاهقاها لاردا
خاطیرلا، اوزولوب دورورسان هاردا
قوللارینا گیرن بیرسی واردا
اونوتما سئوگیلیم، اونوتما منی!

اؤنونده یولونام، آرخاندا قایا
دیکسینمه، اوزولمه دويدوغون هایا
اوزونو چکمیشم گؤیلرده آیا
اونوتما سئوگیلیم، اونوتما منی!

سئوگی داملا - داملا یتتمز کی گولوم!
قیر چؤلده بنؤوشه بیتمز کی گولوم!
جان سنسيز قویلاغا گئتمز کی گولوم!
اونوتما سئوگیلیم، اونوتما منی!

على داشقین

چشم خماریم دی منیم

اول گوزل نازلا گلن سوگیلی یاریم دی منیم
حایاتیم، دویغولاریم، هر نه کی واریم دی منیم

بو نه اوددور کی اوره ک ده یانیب آن هی آلیشیر؟
بو اودی یاندیران اول نازلی نیگاریم دی منیم

بو یوخون هیجرانینا من نه قده ر دوزمه لی یم؟
دردیمه مرهم اولان، تک دل زاریمدی منیم

گنجه ظلمت ده قالان چاغ دا منه لازیم اولان
سحریم، هم صنمیم، چشم خماریم دی منیم

نه قده ر من چالیشیم تا کی کونول سن وئره سن؟
یوخسا مسکن من ایچون، تکجه مزاریم دی منیم

امید الهامی علمداری

گنجه لر

تنگ اولور باشیما تک لیک ساری، عالم گنجه لر
بیر نفر اولمادی منله اولا همدم گنجه لر

عشقه بیگانه اولانلار نه بیلیر کیم نه چکیر
چکمه سین من چکه نی اهل جهنم گنجه لر

بیر منم بیر بو قلم بیرده بو ویرانه کونول
اوچوموزده گلیریک ناله یه باهم گنجه لر

کیمسه بیلمز اوره گیم سیررینی دونیادا منیم
یاز قلم یازکی سنسن منم محرم گنجه لر

یارالی کونلومه کوندوردورولان یاره لر
مهربان یار الی ایستیر قویا مرهم گنجه لر

نه وئره گوندوزو مهلت من هیجران ستمی
نه قویار باش یتره بیر لحظه قویام غم گنجه لر

عباس اسلامی (بارز)

دوداغین خالی منی گور نه گیریفطار ائله دی
باخدیم او گوزلره، گوزلر منی بیمار ائله دی

گوزوون قوربانى اولام، سندن اینجیک دئییلیم
بو خبرلر کی گندیپسن، منی آزار ائله دی

وصلینه اولمادی ایمکان، یازیمیز بؤیله یازیلیمیش
هر نه گلدی باشیما چرخ جفا کار ائله دی

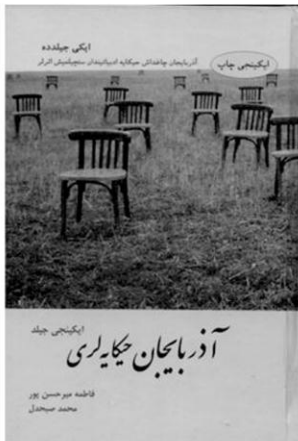
فلکین چرخى پوزولسون، بئله بیس رسمی ایله
ایکی کس کؤنلونو آیریلماغا ایجبار ائله دی

هر نه من سنله دئمیشدیم، سن اینانمادین اما
سوزلریم شعره دؤنوب، عشقیمی تیکرار ائله دی

داها سندن سورا خوشبخت لیک اینانماز منی یوخ
انشیدرسن "سید" ین تک لییه ایصرار ائله دی

سیداحمد محمودی

کتاب تانیتمه

آذربایجان حیکایه لری

این کتاب قبل ها و در سال ۱۳۸۴ در دو جلد مختلف منتشر شده و سپس نایاب شده بود. هم اکنون دوره دو جلدی این کتاب در کنار هم و با جلد سخت منتشر شده است. این دو جلد شامل مجموعه داستان های کوتاهی از اغلب نویسندگان های مشهور آذربایجان است. بیشتر از ۳۰ نویسنده و داستانی به عنوان مثال از هر کدام از آن ها در این کتاب گردآوری شده است.

نویسنده : محمد سجدهل

انتشارات : یاز

تعداد صفحه : ۴۶۰ (مجموع دو جلد)

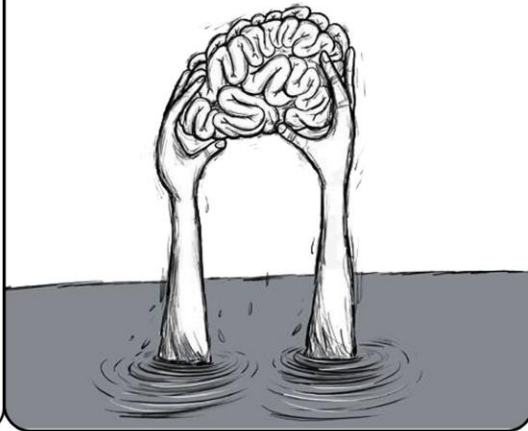
زبان : تورکی آذربایجانی

تاریخ انتشار : ۱۳۹۱ (چاپ دوم)

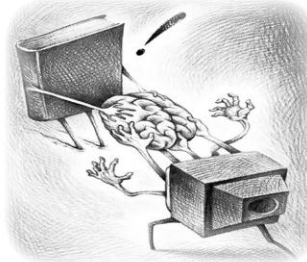
ضمن تشکر از عزیزانی که مطالب خود را به ایمیل ما فرستادند، دوستان مشتاق به همکاری نیز می توانند مطالب و نظرات خود را به ایمیل درج شده در صفحه آخر نشریه بفرستند. مطالب ارسالی به همراه نام تهیه کننده و منابع باشد. همچنین برای دریافت شماره های قبلی می توانید به وبلاگ نشریه مراجعه نمایید.

کاریکاتور یاریشی

بو شکل حاققیندا دوشونجه لرنینیزی
دنیز درگی سینه گوندرمک له بیزیم یاریشیمیزا قاتیلین

کئچن سایبی نین کاریکاتور یاریشی نین حاققیندا:

- دوشونجه لرنیمیزین آواراچیلیغین گؤسته ریر.
935***7356

- قدرت رسانه در تسخیر افکار.
937***8369

- در کاریکاتور tv برای جذب افراد مخاطب دستهای بیشتری دارد، مخاطب از کتاب کنده می شود.
938***6540

- آی قارداش! تلویزیون اوجور دؤرد اللی
یاپیشدیغیندا من اینانمیرام یازیق کیتاب بیر ایش
گؤره بیله!

914***0355

- استفاده تلویزیون از هر ابزاری برای جذب مخاطب!
914***8148

- این کاریکاتور نشان دهنده وضعیت رسانه در کشور است و رسانه ها چه چیزهایی که به خورد مخاطب نمی دهند!

914***1478

- ائله بیل معز ده یامان شی وارکی اوستونده
داوادی!!!

914***8876

- بئله گنتسه کیتابدا بئیین قاریشیق تلویزیونون
ایچینه گیرمه لیدیر!

939***5480

- آغا هله بو کیتاب نییه بئله تعجب ائلیب!!!
بو طبیعی دیر ده!

935***8403

نشریه دانشجویی فرهنگی، ادبی، هنری و
ورزشی دانشگاه اورمی

سوروملو مودور هابئله ایمتیاز بییه سی:

عزت الله قلی زاده

باش یازار:

کمال مردان ارط

گرافیک و دوزنلمه:

فرهاد ماجد

سیداحمد محمودی

بیزله سیز آراسینداک ایلک کؤرپولر:

Blog:

www.daniz-urmu.blogfa.com

E-Mail:

urmuudenizi@gmail.com

T: 0935 580 1417

دیروز امروز فردا

لوگوی نشریه نشان دهنده سیر تدریجی خشک شدن دریاچه اورمی می باشد.